

Tie Lars → Tille
Lars

Fra lokalhistorien: De finske træhuse i Rudersdal

Klumme: De skød op umiddelbart efter krigen med vægge af pap. Læs den fascinerende historie om de tidlige typehuse.

Af Axel Bredsdorff,
formand for Historisk-topografisk
Selskab

Efter besættelsen var bolig-manglen stor, og kommunerne måtte udvise stor kreativitet for at finde plads til hjemløse, blandt andet fordi der i de fem krigsår praktisk taget ikke var opført nye boliger.

Indplaceringen af hjemløse i eksisterende bygninger var ikke uproblematisk, da det langt fra var i alle kvartaler, at man så med blide øjne på, at der pludselig kom "husvildeboliger" i ens baghave. Da f.eks. Søllerød Kommune installerede husvilde i det nedlagte rådhus på Søllerødvej 64, kom reaktionen prompte i Søllerød Tidende: "Det i øvrigt så nettede lille Søl-

lerød har faaet et kedeligt halvfattig Præg. Der støjes paa Vejene..."

Noget måtte gøres, men hvad? Problemet var - ud over almindelig uvilje mod at bygge for mange almene boliger - også det forhold, at det var svært at skaffe bygningsmaterialer og valuta.

Men så opstod der pludselig en ny mulighed, idet først ét - siden flere - finske firmaer med danske partnere tilbød nøglefærdige små træhuse, der kunne opføres på 1-2 måneder! I princippet var det meget enkelt: gennem de danske partnere kunne man bestille et hus, der så blev leveret som samlesæt, og havde man støbt fundamentet, var det bare at samle alle delene efter de medføl-

gende anvisninger, og så var en familiebolog skabt.

Denne fremgangsmåde var der rigtig mange borgere i Birkerød og Søllerød, ja i hele landet, der benyttede sig af. Jagten på tomme grunde gik ind, og i alt 28 privatbyggede huse (11 i Birkerød, 17 i Søllerød) så dagens lys i perioden 1946-48. I andre kommuner blev der bygget hele "finne-kvarterer", hvor husene stod opført samlet, men bortset fra en enkelt undtagelse lå alle husene hos os solitært.

Manglede landbrugsprodukter

Inden selve byggeprocessen nærmere omtales så lidt om den ret specielle dansk-finske relation. Under vinterkri-

Alle Puutalo A/S' hustyper havde pigenavne: Anna, Bente, Clara, Ditte og Else. Her en bygningsdetalje fra en Else, Skovgårdsvej 26, Birkerød. Foto: Axel Bredsdorff

gen (1939-1940) og Fortsættelseskrigen (1941-1944) kæmpede Finland en heroisk - men forgæves - kamp mod

den store fjende mod øst, Sovjetunionen.

12 procent af den finske befolkning blev fordrevet fra

de østligste provinser og skulle bosættes i det amputerede Finland. I denne proces opstod ideen om at præfabri-

Guld-lommeure
KØBES
LUNDIN
Vester Voldgade 21

DEN SEJE GARTNER.DK

- Alm. og grovere havearbejde
- Beskæring / Hækkklipping
- Ukrudt ml. fliser
- Fliser / Hegn

Benyt
service-
fradrag

Tlf. STEEN

Advokatfirma Stener

Tlf. 4541 4503

www.adv-stener.dk

kere træhuse til genhusning af de mange flygtninge, og råmaterialerne havde Finland jo rigeligt af.

Meget hurtigt opstod en blomstrende træindustri, hvor hustyper til alle formål så dagens lys. Alle fulgte en statsligt vedtaget standard, så alle produktserier kunne supplere hinanden. Man kan sige, at *typehuset* eller *elementbyggeriet* havde set dagens lys.

Da krigen – på denne front - sluttede i 1944, var der en overkapacitet i den finske træindustri, og man så sig om efter lovende eksportmarkeder. Her viste Danmark sig i 1945 som en spændende handelspartner, for selv om vi ikke havde valuta at købe for, så kunne vi eksportere landbrugsprodukter, som var en alvorlig mangelvare i det krigshærgede Finland.

I alt knapt 600 finske træhuse blev bygget og sendt til Danmark. Ud over de nævnte 28 privatbyggede i Birkerød og Søllerød valgte Søllerød Kommune at påtage sig byggeriet af 12 huse mere, så tallet for to kommuner blev 40.

De 12 "kommunale" huse blev til i en uskon proces, hvor man velmenende forsøgte at tilgodese familier, der kunne fraflytte mindre lejligheder, men sagerne end-

te i retten. Mest af alt, fordi de lokale håndværkere tilsyneladende var meget optagede af at få flest mulige kroner ud af det kommunale system, så de kommunale huse faktisk endte med at blive dyre-re end de helt private.

Vægge af pap

Om husenes byggeskik dette: Husene var i ét plan, typisk med en udnyttelig kælder. Arealet varierede mellem 56 m² og 91 m² (for et enkelt op til 104 m²). Der var én central varmekilde, en muret kamin. Denne skulle varme stue, gang og køkken, mens der ikke var forudsat varmekilde i badeværelse og på værelserne.

Facaden var "klinkbygget", idet der anvendtes et særligt profil, hvor brædderne overlappede hinanden. Der var tre typer vinduer, én slags hoveddør, én slags have-dør. Væggene indvendig var af pap (!), og isoleringen var - helt i tidens ånd - stort set fraværende. Endelig skal det erindres, at materialeknapheden var stor. Der skulle derfor ansøges hos den statslige *Materialebevilling* om alt fra tagsten til gulvplanker, dørhåndtag, søm og skruer.

Til gengæld kunne husene opnå statslån på min. 27 procent, max 60 procent af byggesummen, men så blev der

også truet med en klausul om, at husene skulle nedrives senest efter 40 år.

Samtiden var meget skeptisk over for byggeri i træ. Var det brandfarligt? Ville der opstå svamp? Var kælderen tilstrækkeligt ventileret? Skulle afstanden til naboskel øges? Efter 35 år, hvor husene stadig stod, op-hævede kommunerne nedrivningstruslen for disse huse "*med særlig byggemåde*". I dag er der endnu 34 huse tilbage, dog alle i mere eller mindre ombyggede former.

Tilbage til bolignøden. Løste de 40 huse så det problem? Næppe, men det fremgår af alle byggeandragenderne, at der blev en god mulighed for faglærte, håndværkere og akademikere at anskaffe sig et billigt hus med have.

I det omfang, de så har fraflyttet lejligheder eller mindre rækkehuse, er disse kommet i spil for familier med lavere indkomster, og så kan man med lidt god vilje sige, at det var en "*lille løsning på et stort problem*".

At Søllerød Kommune blev kureret for at være boligbygherre i fremtiden er imidlertid indlysende.

Læs videre i *Axel Bredsdorffs 'Finske træhuse i Rudersdal', i Søllerødbogen 2021, s. 107-134.*